

svoje na pol nago telo. Gospodinja, usmiljena žena, podari prosjaku vže strgano srajco in jaz sem romal križem svetá. Koliko sem videl in doživel s svojim gospodarjem po širocem svetu, pripovedoval ti bodem jutri, za denes povem samó toliko, da je prosjak naposled porabil srajco za zaplato drugej srajci, ki jo je tudi dobil v dar. A tudi ta je obožala takó, da jo je slednjič prodal nekemu cunjarju. Ta jo je odnesel z mnogimi tovariši v mesto in prodal v hiši, kjer se kupujejo cunje in kostí. Od tod je prišla srajca — boljše rečeno cunja — v tovarno za papir, kjer sem moral še hujše muke prebiti nego pri tkalcu. Tukaj mi so še le dali tako podobo, kakeršno imam zdaj. Iz papirnice sem prišel v prodajalnico. Tu me je kupil nek deček in napisal domá z velikim trudom na jednej strani svojo šolsko nalogo. To nalogo je nesel v šolo in učitelj je potegnil čez marsikatero s črnílo zapisano besedo rudeči svinčnik takó trdo, da sem se kar stresel. Iz učiteljeve roke sem prišel zopet dečku v pest, ki me je nesel v prodajalnico z mnogimi drugimi papirji. Prodajalec mu je dal za to pest rožičev. V prodajalnici so naredili iz nas škrcnelje in ko je prišla stara ženica kupit kave, zavili so kavo v škrcnelj, ki je bil napravljen iz mene. Kava je potekla in vnuček prosi babico za prazni škrcnelj, da si naredi škofovo kapo iz njega. Dečku se strga papirnata kapa in zažene jo v kot. Mati so pobrali zavrženi papir in ga djali semkaj, kjer sem zdaj — — — —

Zdajci zagrabi jo mati osodepolni papir in ga vržejo v ogenj. „O, mati, nè!“ — — — zavpijem jaz, ali prepozno — papir je vže zginil v ognji. — Zavpivši se prebudim in na svojo veliko žalost ugledam, da so bile vse to le — sanje.

B—c.

Gostoljubnost pri Slovanih.

bičaji starih Slovanov so morali biti po vsem lepi, ker se skoraj vsi stari pisatelji pohvalno izražujejo o njih. Posebno se hvali staroslovanska gostoljubnost, katera se je pri nekaterih slovanskih narodih še do denes ohranila. Vsak tujec je bil z veseljem vzprejet pod streho naših starih pradedov, ki mu so postrezali z najboljšimi jedmi, ki so jih imeli pri hiši. Od tod prihaja, da Slovenci še denes spoštujemo tujega človeka, ter mu postrežemo, kolikor moremo in znamo. Gost, to je najljubša osoba pri nas Slovanih. Kadar koli se kdo oglasi na pragu priproste hiše slovanskega kmeta, nazivajoč imé božje ali pa hvaleč imé Jezusovo, takój lahko postane gost óne hiše, ako mu je ljubo in drago. Ako je gost na brzem potu, pridržita ga gospodar in gospodinja na vsak način nekoliko časa pri sebi v hiši, da si malo odpočije, založi kosec kruha in izpije kupico vina ali kozarček rakije (žganja). In če je živina ž njim (voli ali konji), nahranijo mu tudi živino in jo napojé. Ako je gostu treba prenočišča, takój poskrbé, da izpočijejo njega in njegovo živino. Gospodar se ž njim izprijazni in drug družega vprašata najpred po zdravji. Ako je gost še neznan, pripoveduje svojemu gostoljubnemu domačinu, kdo in kaj je, kam in kod potuje, ter sta si kmalu največja prijatelja. Naši ljudjé se sploh drzé one lepe národne prislovice, ki pravi: „Zidaj si hišo v vsakej vási,“ t. j. gledaj, da si pridobiš dobrega prijatelja ali

znanca v vsakem kraji, kamor koli te zna kdaj pot zanesti, in našel bodeš v vsakej nezgodi pomoč in zavetišče pod streho dobrega znanca in zvestega prijatelja. Gospodinja streže gostu z jedjó in pijačo in vsi v hiši mu so postrežni in prijazni; a gost navadno obdariva otroke z drobnimi novci ali pa z ovočjem.

Slovanski narod ima gostoljubnost za veliko krepost in še celó za neko posebno zaslugo pri Bógu. Kdor popotnika ali gosta odbije od svoje hiše — pravijo — da v takej hiši kmalu ni več ognja na ognjišči.

V vsakej boljše hiši je za gosta vedno pripravljeno: suho meso, slanina, mast, pšenična moka, sir, maslo itd., a za živino senó in oves. Naši seljani pravijo: za gosta se ne zna kdaj in od kod da pride, a kadar pride, da nam ne zagori lice pred njim od sramote, nego da mu postrežemo z jedjó in pijačo, kakor in kolikor moremo in znamo.

Večkrat se dogodí, da gospodar, kadar mu pride ljub gost v hišo, zakolje po kako živinče: kozo, jagnje, purana ali kapuna; a gospodinja takój vzame pšenične moke, masla in jajec, ter izpeče potico, hlebec belega kruha ali pa kolač; gost je Slovanom jako imenitna in važna osoba. Slaba in siromašna óna hiša, v katero po vse leto ne pride noben gost. Taka hiša nima nobenega spoštovanja med sosedi in seljaci, ter se tudi nobeno dekle ne more iz nje udomačiti v kako boljšo hišo, niti se more iz nje mladenec oženiti z dobrim in poštenim dekletom, a to pri našem priprostem ljudstvu ni nobena malenkost.

— 6.

Pred Bogom smo vsi jednaki.

Kraljeviča Viljelma Oranskega, poznejšega kralja Holandskega, obiskal je za časa njegove mladosti vojvoda Meklenburg-Strelíški. Nekega dne se podata v bližnjo primorsko mesto, da bi si ondu ogledala ribji lov, kamor se je več ladij odpravljalo. Viljem je stal še na bregu, ko so na jednej ladiji napenjali jadra. V tem hipu pade mornarsk novinec, ki je hotel pokazati svojo gibčnost, z jadra v morje. — Kraljevič to videč, vrže se, brez da bi se pomišljaj, z družimi plavači vred v morje, da bi otel nesrečneža. Ali vsi naporí, da bi ga oteli, bili so zamán. Plemeniti kraljevič je bil sam v največej nevarnosti, da ga ne požró razburjeni morski valovi. Z velikim trudom se je posrečilo plavačem, oteti ga smrti.

Kadar ga prinesó z mrtvim mladeničem vred na breg, očitali so mu nekateri izmed njegovega spremstva preveliko pogumnost, rekoč: „Kako more Vaša Visokost zastaviti svoje dragoceno življenje za priprostega človeka?“ Ali Viljelm jim odgovori: „Ali sem jaz pred Bogom več vreden, nego li oni mornarski novinec? Jaz sem človek, in oteti je bilo treba človeško življenje. V onem trenutku, ko je padel nesrečnež v vodo, ni bilo časa gledati na stan in zato mi je bil mladenec brat in človek, meni jednak.“

Ker ni bilo mogoče utopljenca k življenju obuditi, storil je kraljevič vse, da bi njegovim ubožnim starišem zmanjšal žalost. Nakazal jim je lepo letno podporo, a sebi je postavil s tem dejanjem lep spomenik, da človeka, stoječega na višej stopinji kacega stanú, zaljša najbolj zavednost, da smo pred Bogom vsi jednaki.

(Iz „Češčine“ preložil H. Podkrajšek.)